
Türkiye Eğitim Dergisi

(2021) Cilt 6, Sayı 1, s. 294-302

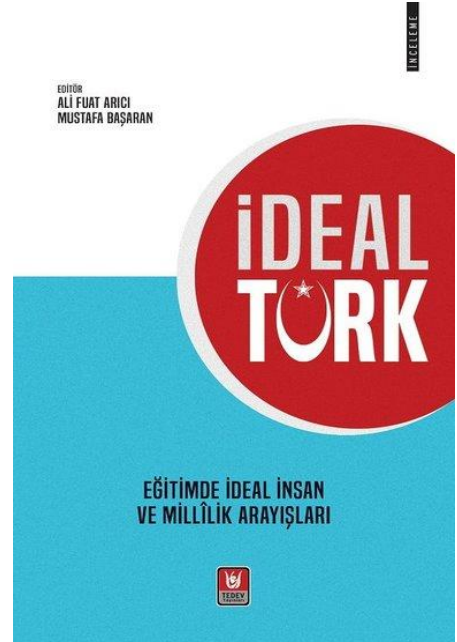
“İdeal Türk’ün” 21. Asra Arzı

Suna ÖZCAN*

Kitap İncelemesi/ Book Review

İdeal Türk, Eğitimde İdeal İnsan ve Millîlik Arayışları, Prof. Dr. Ali Fuat Arıcı ve Doç. Dr. Mustafa Başaran’ın editörlüğünde hazırlanmış inceleme türünde bir eserdir. 2019 yılında Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları tarafından eserin birinci baskısı yapılmış olup 632 sayfa, 31 bölümden oluşmaktadır. 31 bölümün yazılmasında 34 araştırmacı görev almıştır. Eserin bu bilim insanları tarafından yazılmasını, ete kemiğe bürünmesini sağlayan ortak ülkü 21. yüzyılın beraberinde getirdiği yeni ideolojilerin ideal insan tipinin Türk kültürü ekseninde ilerlemesini sürdürecektir. Ortak değerlerin,

ilkelerin, kültür taşıyıcılarının bilinçli bir şekilde ya da bilinçsiz bir şekilde egemen olmaya çalışan toplumlarca sömürülmesinin önüne geçmektir. Aslında bu eseri sömürünün önüne geçmek için atılmış bir adımdan ötesi, bir nevi yeni çağın getirdiği saldırılara karşı çıkmanın manifestosu olarak görmek yerindedir. Bu manifestonun bölümleri birbirini tamamlayacak mahiyette hazırlanmıştır. Tüm bölümlerin ortak mesajı, vermeye çalıştığı temel ileti “ideal Türk” düşüncesidir. Bu nedenle her bölümde gerek Türk toplumunu gerekse tüm dünyayı bir şekilde etkilemiş Türk bilim insanlarına yer verilmiş, eğitim sistemi ekseninde ideal insan arayışında yaşanan olaylar, inişler, çıkışlar ve nihayetinde ideal bir insan modelinin ortaya

* Dr. Öğrencisi, ozcan12suna@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9461-5732

çıkış serüveni ortaya çıkmaktadır. Bu ideal insan da tamamen kendi millî, manevi, kültürel unsurları ile yoğrulmuş, iyisini, kötüsünü deneyimlemiş nihayetinde o kültürü, medeniyeti ortaya çıkaran insan modeline ulaşma serüveni ile karşımıza çıkmaktadır. Yaşamın kendisinde var olan acı, tatlı; üzüntü, sevinç; başarı, başarısızlık, iniş, çıkış bu eserde ideal insan tipi ile karşımıza çıkmaktadır. Eserden anlaşılması gereken temel hususlardan biri de belirtilen hayata dair tüm olumlu ve olumsuz yollardan daha binlerce yüzyıl öncesinden günümüze gelerek bir birikim, bir insan modeli ortaya çıkardığıdır. Bu insan modeli de Türk kültürü ile vücut bulmuş “ideal Türk’tür”. Günümüzdeki bilimsel gelişmeler, insanlar ve toplumlar arasındaki iletişimi hızlandırmıştır. Bu nedenle de dünyanın öbür ucunda yaşanan herhangi bir durum hakkında anında bilgi sahibi olabilmekteyiz. Bilimin gelişip güçlenmesinde yaşamı anlamlandırma noktasında çok iyi olarak görebileceğimiz bu gelişmeler aynı zamanda beraberinde büyük riskler getirmektedir. Bu da iletişim kanallarına egemen olan toplumların kendi kültürlerini, dillerini, yaşam biçimlerini diğer toplumlara kabul ettirme çabası neticesinde onları egemenliği altına alarak o kültürlerin ortadan kalkmasına neden olmaktadır. Türk toplumunun da bu durumdan olumsuz bir şekilde etkilenmesinin önüne geçebilmenin temel yönü kendi nüvelerinden hareketle bir eğitim modeli, bir yaşam biçiminin oluşmasını sağlamaktır. Bir manifesto niteliğinde olan bu eser de Türk kültüründeki, millî unsurların temel kaynak olarak alınarak eğitimin ve toplumun yapısının şekillendirilmesi arzusuyla var olmuştur.

İdeal Türk Bağlamında Türk Eğitim Tarihi

Her ulusun kendine has özelliklerden hareketle oluşturmaya çalıştığı bir eğitim ideali, eğitim anlayışı mevcuttur. Bu eğitim ideali de o toplumun çıkarlarını gözeten ve o toplumun yapısını güçlendirip sonraki nesillere aktaracak felsefi, ideolojik temellere dayanmaktadır. Türkler de tarihsel süreçte gelişip güçlenmek için kendi özlerinden hareketle toplumsal yapılarını güçlendirmek için çoğu zaman toplumsal nüvelerden hareket etmeye gayret etmiştir. Prof. Dr. Kemalettin Kuzucu da Türk eğitim sisteminde yaşanan değişim ve dönüşümleri siyasi, ekonomik, toplumsal olaylar çerçevesinde değerlendirmiştir ve eğitim politikalarını safhalara ayırmış, her bir safhaya dair önemli bilgilere yer vermiştir. Örneğin Balkan savaşlarında yaşanan olumsuz durumlarda bile eğitime yönelip sorunların eğitim ile giderilebileceği düşüncesi aslında eğitime dair o zamanlardaki bilinci bize sunmaktadır.

Kuzucu'ya göre yapılandırmacı eğitim sisteminin beraberinde getirdiği buluş, gezi, gözlem gibi birçok strateji, yöntem ve teknik aslında çok daha önceleri Türkler tarafından uygulanmaktaydı. Bu durum ideal insan yetiştirme hususunda millî değerler ve millî birikimlerin önemli katkılar sağlayabileceğini göstermektedir. Prof. Dr. Mustafa Gündüz, modern eğitimin ortaya çıkışı, modern eğitimi oluşturan temel ilkeler, Osmanlı dönemindeki etkileri ve Osmanlı Devleti'nde atılan modernleşme adımları üzerinde durmuştur. Modern eğitimin Osmanlı döneminden başlayıp Cumhuriyet ile zenginleştiğini ifade eden Gündüz'e göre modern eğitimin olumlu ve olumsuz birçok yönü hala varlığını sürdürmektedir. Olumsuz olan tarafları bertaraf edebilmek için tarihi ve felsefi temellerin dikkate alınması gerekmektedir. Böylece geleceğe yönelmek, yenilikler yapmak mümkün olacaktır. Doç. Dr. Filiz Meşeci Giorgetti, erken Cumhuriyet dönemindeki eğitimin toplumu merkeze alan bir anlayışla şekillendirildiğini belirtmektedir. Günümüzde ise sadece toplumu ya da sadece bireyi temel alan bir eğitim modelinin olmadığını ifade eden Giorgetti birey ve toplumu bir arada dengeli bir şekilde yürüten bilimcilerden John Dewey, Georg Kerschensteiner'in çalışmalarını örnek vermektedir. Bu bilimcilerden Georg Kerschensteiner'in Türk eğitim programlarının hazırlanmasında görüşlerine başvurulmuştur. John Dewey Türk eğitim sistemi ile ilgili rapor hazırlamıştır. Eğitim sisteminde birey ve toplumun ihtiyaçlarının dikkate alınması ve bu doğrultuda adil, özgür bireylerin yetişmesine olanak sağlayacak koşulların önemli olduğu açıktır. Doç. Dr. Kemal Bakır, pragmatizmin Türkiye'ye gelişi, Türk eğitim sistemi üzerindeki etkilerini ve Türk kültüründeki yeri üzerinde durmuştur. Bakır, Türk düşüncesinin tarihsel bir temele ve metafiziğe sahip olduğunu oysa pragmatizmin yalın bir felsefeye bile dayanmadığını bu nedenle tamamen bir uyumun olamayacağını ifade etmektedir.

İdeal Türk Olarak Şahsiyetler

İdeal insan vasfında Türk kültür ve tarihine bakıldığında birçok önemli şahsiyetin topluma önemli duyarlılıklar kazandırdığı görülecektir. Yusuf Has Hacıp de bu hususta önemli bir şahsiyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Prof. Dr. Vefa Taşdelen Yusuf Has Hacıp'in Kutadgu Bilig adlı eserinden hareketle eğitimin ideal bir insan modeli ortaya koyabilmesi için iyi bir düşünme eğitimi sunması gerektiğini ifade etmektedir. Düşünme eğitiminin temelinde "uygun yaşam tutumları sergileyebilme, seçim yapabilme, karar

verebilme, uyum sağlayabilme, özeleştirme, öz yönetim, özdenetim, becerileri gösterebilme, sorun çözebilme; kendisini, çevresinin, içinde yaşadığı koşulları anlayabilme, kanaatlerini, hislerini, düşüncelerini sorgulayabilme, ön yargılarının farkına varabilme, eleştirebilme” becerileri yatmaktadır. Bu nedenle düşünce eğitimi bilgi aktarımından çok daha öte bir husus olarak görmek yerindedir. Eğitimde düşünme becerisinin gelişimi için düşünme yöntem ve tekniklerinin sürece katılması önem arz etmektedir. Kutadgu Bilig’de eğitim üzerine verilen bilgiler aslında günümüzde 21. yüzyıl becerileri olarak nitelendirilen beceriler olduğu ortaya çıkmaktadır. Daha çok Batı kökenli eğitim-öğretim metotlarında yeni beceriler gibi önümüze sunulan metot ve tekniklerin de aslında yüzyıllar öncesinden Kutadgu Bilig’de zihin eğitiminde başvurulması gereken yollar ve zorunluluklar olduğu belirtilmektedir. Kutadgu Bilig’de düşünme eğitimi üzerine dikkat çeken bir diğer husus ise şudur: “...insanın bir potansiyel varlığı olduğu; insanın kendini geliştirip değiştirebilme yeteneğinin bulunduğu, insanın potansiyelini aktif hale getirip kendisini biçimlendirebilmesi için eğitime ihtiyaç duyduğudur. İnsan, kendi içindeki iyi insana ulaşabilmesi için eğitilmesi gereken bir varlıktır, o kendi içinden iyi bir kişilik çıkarabilmesi, kendi hamurunda erdemli bir insan türetebilmesi için eğitime ihtiyaç duyar. Eğitim de başlıca aklın, duyguların, nihayetinde bütün bunların bir ifadesi olarak kişiliğin eğitimidir.” Eğitime, dolayısıyla insana verilen değer aynı zamanda toplumun temel yapısına verilen değerdir. Günümüzde özellikle Batı toplumlarından alınan eğitim metotlarından çok daha ötesi Türk kaynaklarında mevcuttur. Bu durum ideal insanın ortaya çıkarılmasında başvurulması gereken kaynakların açık bir işaretidir. Dr. Kazım Yıldırım, Farabi’nin yetiştiği sosyokültürel ortam bu sosyokültürel ortamın ona sunduğu eğitim ve bu eğitimden elde ettikleri ile bilime, insanlığa sunduğu kazanımlar klasik ve modern çağdan hareketle ele almıştır. Farabi’nin temel mutluluk kaynağını bilgide aradığını görmekteyiz. Bu salt gündelik mutluluktan ziyade evrenseli yakalamaya dair olan bilginin getirdiği aydınlanma ışığındaki mutluluktur. Farabi eğitimin gerekçesinin de bireyleri mutluluğa erdirmek olduğunu ifade etmektedir. Ancak mutluluğa erişen insanlar topluma yararlı olabilirler. Farabi hikmet ve felsefe öğrenmek isteyen talebelerin şu özelliklere sahip olması gerektiğini belirtmektedir: “...doğru ve tam mizaçlı bir genç olması iyi kimselerin taşıdığı adetleri taşıması ilk önce kuran, dil ve şeriat ilimlerini öğrenmiş bulunması, nefesine hâkim, iffetli ve doğru olması, alakasızlık, kötülük, haksızlık, hainlik, hile ve dolandırıcılıktan uzak bulunması geçim galesi ile

kalbinin dolu olmaması lazımdır.” Buradan hareketle Farabi’nin eğitim felsefesi ve bunun dayanakları, insanın yaratılış amacı, eğitim ve öğretimin nasıl olması gerektiği ve bunun getireceği mutluluğa dair düşüncelerden oluştuğunu ifade etmek mümkündür. Farabi’nin mantık, felsefe, bilginin getireceği mutluluğa dair düşüncelerinin yanı sıra öğretmen ve öğretmenlik vasıflarına dair görüşlerine de yer verilmiştir. Bu görüşler dikkate alındığında ideal insanın ortaya çıkmasını sağlayacak felsefi dayanaklarla desteklenmiş güçlü bilgilerin olduğu görülecektir. Prof. Dr. Ali Fuat Arıcı Yunus Emre nazarında ideal insanın, dolayısıyla ideal Türk’ün nüvelerinde, Türklerin kendi özlerinde, tarihi geçmişlerinde olduğu hususunu vurgulamaktadır. Yunus, “divanda” Türk halkının duygu ve düşüncelerini o çağın ötesinde estetik, duygusal, ritmik bir ses ile dile getirmiştir. “Yaratana ve yaratılana olan sevgi bu çalışmaya da konu olan kendisinin de bulunduğu hayat ve insanlara bakışı, engin bir gönle sahip olması, eserlerindeki samimi, içten ve akıcı bir dil ve üslup sadece bunlardan birkaçıdır. Mezkûr özellikleriyle Yunus Emre Türk – İslam dünyasının en kıymetli edebi şahsiyetlerden biri olmuştur.” ifadesi ile Arıcı, Yunus’un Türk – İslam dünyasındaki yerini vurgulamıştır. Tüm bu özelliklerin dikkate alınarak ideal bir insanın ortaya çıkmasını sağlayacak eğitimlerin verilmesi aslında uzun zamandır ihmal edilen bir alanın canlanmasını sağlayacak adımlar olacaktır. Yunus’un insan sevgisinin salt hümanizm ile açıklanamayacak derinlikte olduğunu belirten Arıcı’ya göre Yunus Emre’nin şiirleri, insana olan sevgisinin temelinde Kur’ân ve Hadîs bilgisi ile tasavvufi bilgisi yatmaktadır. Bu İslami bilgi ile Allah’a duyduğu sevgiyi insana, insanlığa yansıtmıştır. Bu analizler dikkate alındığında Yunus Emre’nin divanındaki ideal insan tipinin aslında Kuran-ı Kerim’in emir ve sünnetlerine nail olan insan tipi olduğu anlaşılmaktadır. Kuran-ı Kerim’deki ahlak, insan sevgisi, temiz ahlak sahibi insan vasfının temelinde yatan din ve tasavvuf Yunus Emre’nin divanında Türkçe ile vücut bulup insanlığa sunulmuştur. Divanda ideal insanın bazı özellikleri şu şekilde betimlenmiştir: “...kâmil insan, edepli insan, cömertlik, doğruluk, alçak gönüllülük, vefakârlık, kanaatkârlık, adil olma, yardımseverlik, çalışkanlık, sabırlı olma...” aynı zamanda ideal insanda bulunmayan bazı özellikler de şu şekilde belirtilmiştir: “haset, kibir, dedikodu, cimrilik, aç gözlülük, ikiyüzlülük, gönül yıkmak, yalan söylemek, fesatlık, kıskançlık...” buradan hareketle yüzyıllardan beri söylenen sözlere en güzel ezgilerden katan Yunus Emre gibi bir erenin ideal bir insan oluşturma çabasında başvurulması gereken en temel kaynaklardan biridir. Arıcı bu değerli hazinenin ideal insan yetiştirmede göz

önünde bulundurulmasının önemli olduğunu altını bir kez daha çizmiştir. Dr. Özlem Güneş de ideal insanı Mantiku't Tayr'da aramıştır: İdeal insan âlim, ârif, âşık, cesur, cömert, ihlaslı, kanaatkâr ve tevekkül sahibi gibi özelliklere sahip olan insandır. Vahdet-i vücûd inancı temel alınarak yazılan eser Allah sevgisini anlatmaktadır. Eğitimin de temel amacı ihsan sahibi, dürüst her şeyi ile insanlık vasfına sahip bireyler yetiştirmek olduğu dikkate alındığında Türk eğitim sisteminin güçlü bir millî dayanağa sahip olabilmesi için başvurulması gereken temel kaynaklar arasında olduğunu ifade etmek mümkündür. Ali Şîr Nevayî Türk tarihinde gerek devlet erkânı bir lider olarak gerek bir bilim insanı olarak önemli bir yere sahip olmuştur. Gerek liderlik vasfı gerekse bilimci yönlerinin güçlü olması onun ideal insan yetiştirme noktasında dikkate alınması gereken bir şahsiyet haline getirmektedir. Prof. Dr. Vahit Türk, ise Ali Şîr Nevayî'yi ideal bir nesil yetiştirmede dikkate alınması gereken vasıfları üzerinde durmuştur. İdeal insan yetiştirmede dikkate alınması gereken Türk bilgilerden biri de Babürşah'tır. Babürşah, Ali Şîr Nevayî gibi hem bir devlet adamı, bir liderdir hem de sanatla, bilimle uğraşan bir bilginidir. Edep, ahlak, saygı, dürüstlük, adil olma gibi birçok vasfı kendinde barındıran Babürşah Babürnâme isimli eseri ile ideal insanın özelliklerini iyi bir şekilde ortaya koymuştur. Doç. Dr. Neslihan Karakuş ile Yusuf Kummuz ise Babürnâme bağlamında ideal insan yetiştirmenin dayanak noktalarını vurgulamışlardır. Selçuk Dağdelen ve Prof. Dr. İhsan Kalenderoğlu Selim Sâbit Efendi'nin Nahv-i Osmânî isimli eserinde ideal insanın nasıl tasvir edildiği analiz etmişlerdir. Selim Sâbit Efendi ideal insanı millet ve devlet değerlerine bağlı, dürüst, çalışkan, güzel bir ahlaka sahip olan, bilimle, ilimle hemhal olan insan olarak görür. Dr. Selami Alan, Ahmet Mithat Efendi döneminde hâkim olan Batı hayranlığının kendi kültürünü inkâr etme yoluna giden gençlerin örnek alınması yerine kendi değerlerine sahip gençlerin yetişmesi için Ahmet Metin'i ideal insan düşüncesi ile sunmaktadır. Günümüz ideal insanını yetiştirmede dikkate alınması gereken önemli bir tarihi eser niteliğinde olduğunu belirtmek mümkündür. Doç. Dr. Baykal Biçer, Gökalp'in Millî eğitimle ilgili felsefi görüşlerini araştırmıştır. Eğitimin dil, din, örf ve adetlerin öğretimindeki önemini ve bu değerlerin nesilden nesle eğitim ile aktarıldığında millî benliğin varlığını sürdüreceğine böylece kültürün, toplumun temelini gark edeceğini belirtmektedir.

Prof. Dr. İsmail Türkoğlu, âlim ve yazar Abdürreşid İbrahim'in mücadelecisi bir aydın olarak nasıl niteliklere sahip olduğunu Türk kültür ve toplumuna kazandırdığı değerlere

vurgu yapmıştır. Abdürreşid İbrahim Mehmet Âkif'in Safahat'nda anlatılacak kadar değerli bir insandır. Gerek İslam dünyası gerekse Türk millî değerleri ile ilgili aktif bir birey olmuştur. İdeal insan olarak Türk eğitiminde örnek alınması gereken bir şahsiyet olduğu apaçiktir. Prof. Dr. Muharrem Dayanç, Doç. Dr. Mehmet Güneş ise ideal bir insan olarak Mehmet Âkif Ersoy'un insanlığa, Türk toplumuna kattığı değerleri gerek edebi gerekse insani ve milliyetçi yönü üzerinde durmuşlardır. Türk toplumu için büyük bir değer olan bu şahsiyetin ideal insan yetiştirmede en önce başvurulması gereken değerli kaynaklardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Dr. Muhammet Hüküm, Kemal Tahir'in romanlarında kurduğu ideal insan profilleri ile ideal toplum tasavvurunu ortaya koymaktadır. Doç. Dr. Mustafa Said Kurşunoğlu, Topçu'nun yeni bir medeniyetin ortaya konulması için atılması gereken adımları ve bunların toplum için getireceği önemli katkıları üzerinde durmuştur. Buna göre toplumsal bir ilerlemenin olabilmesi için irade hareketinin varlığı zorunludur. Batı toplumlarının taklit edilmesi, umursamazlık gibi durumlar toplumu edilgen bir yapıya hapsedmektedir. Bu nedenle güçlü bir irade için öncelikle millî tarih, manevi değerler, sevgi, saygı ve azimle çalışmak gerekli olan temel koşullardır. Doç. Dr. Mustafa Başaran da Nurettin Topçu'nun gözüyle iyi bir toplumun temel dinamiğini oluşturan neslin yetiştirilmesinde öğretmenin sahip olduğu rol analiz edilmiştir. Buna göre "...ideal insan milliyetçi, akılcı, maneviyatçı, ilim sahibi ve ilme saygı duyan, sorumluluk sahibi, çalışkan, fedakâr ve birey olarak kendinin farkında olarak toplum yararını düşünen bir karaktere sahip..." olursa o toplum amaçlanan değerlere sahip olabilecektir. Bu da ideal bir ülküye sahip olan toplumun yetişmesinde role sahip olan öğretmenlerin sahip olması gereken vasıflar arasında yer almaktadır. Prof. Dr. İbrahim Kavaz, Kısakürek'in ideal gençlik görüşünü şu sözlerle ifade etmektedir: "...dininin, dilinin, beyninin, ilminin, ırzının, evinin, kininin, öcünün davacısı bir gençlik olmalıdır." günümüzde Türk eğitim programlarının şekillendirilmesinde Batı kaynaklı çalışmalar dikkate alınırken aynı zamanda öz değerlerin de dikkate alınarak sürecin düzenlenmesi insani ve toplumsal değerde önemli yer tutmaktadır. Doç. Dr. Muhammed Eyyüp Sallabaş, Erol Güngör gibi bir tefekkürün, aydın kişiliğin ideal insan yetiştirmedeki rolünü anlatmaktadır. Güngör Cumhuriyet dönemi aydınıdır. Osmanlı devletinin son dönemlerinden Cumhuriyet'in kuruluşuna tanıklık eden böyle bir aydının millî, İslami değer bağlamında dikkate alınması gereken bir şahsiyet olduğunu ifade etmek mümkündür. Böyle bir aydının kültürel ve toplumsal bağlamda

yaşanan değişim ve dönüşümlerin simgesi olması bakımından ideal insan, ideal Türk'ün zeminini oluşturmada temel bir kaynak değerindedir. Güngör ideal insan yetiştirmede ortaya konulacak yeni fikir ve düşüncelerin zemininin İslami değerlerle atılması gerektiğine ve İslami zeminden hareketle millî ve özgün bir sistemin oluşturulması gerektiğine inanmaktadır. Dr. Neşide Yıldırım, bu düşünceleri desteklemektedir. Öğr. Gör. Yusuf Günaydın, Arvası'nın Türkiye'nin daha iyi devlet haline gelmesi için eğitim programlarının millî olması, gençlerin Türk kültür ve medeniyetinin bilincinde olması ve bu değerleri hayatın temeline oturtmaları gerektiğini ifade eden örnek alınması gereken örnek bir aydın oluşunu ifade etmektedir. Prof. Dr. Ali Fuat Arıcı ve Aytekin Kılıç, Kutlu'nun millî ve kültürel değerler ekseninde Müslüman Türk karakterlerini eserlerine yansıtarak uzun yıllardır yaşanan kültürel ve sosyal değişimlere ışık tutmuştur. Bu eserlerin öğrenci yaş düzeyleri dikkate alınarak eğitim – öğretim sürecinde okutulması, ideal Türk anlayışı ile millî kimliğin ve Türk kültürünün kuşaktan kuşağa aktarılmasında önemli bir yere sahip olacaktır. Çünkü Kutlu eserlerinde değerlerin aktarımına, manevi ruhun doyurulmasına, aşk, sevgi, sadakat, ahlaki yargıların benimsetilmesinde hazine değerindedir. MEB tarafından belirlenen kök değerler ile Kutlu'nun benimsetmeyi amaçladığı bir kısım değerlerin örtüştüğü belirlenmiştir. Bu değerlerin metinler arasına serpiştirilerek öğrencilere duyumsatılması değerlerin aktarımında önemli bir boşluğun kapanmasına katkı sağlayacaktır. Kutlu'nun millî kültür için önemli yere sahip olan eserlerinin neslin eğitiminde yararlanması ideal insana dair özgün bir yere sahip olacaktır.

Aile ve Halk Kültürü Olarak İdeal Türk

Her toplumun kendi özlerini oluşturan ve onları diğer toplumlardan ayıran kültürel özellikleri ve kültürel çeşitlilikleri bulunmaktadır. Bu kültürel çeşitlilik o toplumun tüm yapısını şekillendirmektedir. Halkın ve aile yapısının temel taşları da üst kültürün oluşturduğu kaynaklardan gelmektedir. Yüzyıllarca birçok farklı bölgede birçok farklı devlet kuran Türklerin de halkın ve ailenin yapısını oluşturan üst değerleri her zaman varlığını belli etmiştir. Bu özellikler toplumun yapısını oluşturduğu gibi eğitimin de temel taşları arasında yer almıştır. Dr. Ali Ahmetbeyoğlu da Türklerin tarih sahnesine çıkışından yakın döneme kadar eğitimde geçirdikleri safhaları ile ilgili araştırmalar yapmış bu araştırmaları arasında Türkler için önem arz eden bozkır, göçebe kültüründen Dede Korkut'a, Kaşgarlı

Mahmut'a kadar farklı zaman dilimlerinde ideal insan arayışı çerçevesinde geçirdikleri aşamalarının bir kronolojisini çizmiştir. Doç. Dr. Muvaffak Eflatun klasik Türk edebiyatı metnlerinin ideal insana ulaşmadaki yeri ve önemini incelemiştir. Buna göre edebi eserlerin önemli özelliklerinden birisi okuyucuyu yoğuracak niteliğe sahip olmasıdır. Bu özelliğin bilincine varan toplumlar edebi metinleri halkı eğitmek amacıyla bir araç olarak kullanma yoluna gitmişlerdir. Nitekim bu konuda Ahmet Mithat Efendi önemli bir örnektir. Çünkü o da halkı eğitmek amacıyla yazarlık hayatını hep bir araç olarak kullanmıştır. Doç. Dr. Celile Ökten Eren, Türk kültür ve geleneği çerçevesinde aile bireylerinin görev ve sorumlulukları, bunları yaşayış ve hayata yansıtma biçimleri üzerinde durmuştur. Aile, çevre ve okul ile şekillenen çocuğun yapısının değer atfetmesi için yapılması gerekenlere dair özel ve önemli noktalara parmak basmıştır. Değerler eğitiminin aile ve yakın çevrede temel oluşturduğunu sonraki aşamalarda eğitim ile bunun zenginleşip şekillendiğini ifade eden Ökten'e göre güçlü bir ideal insan temelinin olabilmesi için bireyin kendi kültürel yapısının bilincinde olması gerekmektedir. Prof. Dr. Suat Urgan, Türk kültüründeki ideal insanın şekillenmesi üzerine yaptığı araştırmaları bizlere aktarmaktadır. Ceyda Demirbakan ise Türk atasözlerini ideal insan çerçevesinde analiz etmiştir. Öğr. Gör. Yusuf Ziya Beydüz, halk türkülerini incelemiş ve bu kültür miraslarında yansıtılan ideal Türk insanına dair betimlemelere yer vermiştir. Dr. Cevdet Şanlı dilin millî ve kültürel unsurların oluşmasındaki rolünü analiz etmiştir.

Kaynakça

Arıcı, A. F., Başaran, M. (2019). İdeal Türk. Türk Edebiyat Vakfı. İstanbul.